

Richtlijnen

Van de individuele zorgverlener mag redelijkerwijze niet worden verwacht dat hij de enorme hoeveelheid gegevens uit wetenschappelijk onderzoek over de toepassing van geneesmiddelen die dagelijks verschijnt, adequaat vertaalt naar de dagelijkse praktijk. Aggregatie door middel van meta-analyses en systematische reviews is een methode om de informatie te kunnen vertalen naar praktische handvatten. Het (multidisciplinair) opstellen van richtlijnen is een andere bruikbare methode.

Diverse organisaties die zich bezighouden met het ontwerpen van behandelrichtlijnen stellen vast dat de implementatie geen garantie biedt voor het al dan niet volgen van de richtlijn (*adherence* of *non-adherence*). Herkende redenen voor het ontbreken van een adequate implementatie zijn divers en variëren van moeizame detectie van patiënten die – in tegenstelling tot de oude richtlijn – wel onder het regime van een nieuwe richtlijn zullen vallen, tot het ontbreken van vertrouwen in de deskundigheid van de opstellers van de richtlijn.

Enkele jaren geleden is veel ophef ontstaan over de regionale verschillen in het volgen van de richtlijnen betreffende de behandeling van mammacarcinoom met trastuzumab. Collega Klappe-Sabadi publiceert in deze aflevering van het *PW Wetenschappelijk Platform* een uitermate interessant onderzoek. Bij een kritische beschouwing van de redenen waarom de regionale verschillen in voorschrijven van trastuzumab zijn opgetreden, komt zij tot opvallende conclusies. Zo stelt zij vast dat patiëntkarakteristieken een belangrijke verklarende factor zijn voor de interregionale verschillen in prescriptie van trastuzumab. Daarnaast concludeert zij dat financiële aspecten weliswaar verschillen tussen regio's, maar dat deze verschillen geen verklaring geven voor de interregionale prescriptieverschillen.

Dit onderzoek leert ons wederom dat interpretatie van de *adherence* en *non-adherence* van richtlijnen met zorg dient te gebeuren. En dat, zoals we dat overall in de geneeskunde en de farmacie zien, de overwegingen voor de individuele patiënt in heel veel gevallen niet vast te leggen zijn in richtlijnen die zich op populaties richten. Dit maakt conclusies over (*non*)*adherence* bij voorbaat lastig.

Eric van Roon

Oorspronkelijke artikelen

- 146** Betrouwbaarheid van drie sneltests voor drugs of abuse op de spoedeisende hulp
M.E. Attema-de Jonge, S.Y.G. Peeters en E.J.F. Franssen
- 150** Effect van melatonine op het slaap-waakritme van hemodialysepatiënten. Gerandomiseerde dubbelblinde placebogecontroleerde cross-over-studie (EMSCAP-studie)
B.C.P. Koch, J.E. Nagtegaal, M.M.L. van der Westerlaken, E.C. Hagen, J.B.S. Boringa, G.A. Kerkhof en P.M. Ter Wee
- 154** Regionale verschillen in voorschrijfgedrag trastuzumab opnieuw getoetst
G. Klappe-Sabadi, F.G.A. Jansman, H.A. Honkoop, R. Otter, P.H.B. Willemse en J.R.B.J. Brouwers

Korte bijdragen

- 159** Meer voorschriften voor flucloxacilline bij kinderen in zomer en vroege herfst door toename van impetigo
J. de Jong, P.B. van den Berg, T.W. de Vries en L.T.W. de Jong-van den Berg
- 163** Tobramycinedosering bij oudere patiënten. Rekenen met een kleiner verdelingsvolume?
R.N. Eggink, M. Duisenberg-van Essenberg en A.W. Lenderink

Casuïstische mededelingen

- 167** Indonesische kruidenthee bevat ongewenste Westerse geneesmiddelen
F.P.A.M. van Hunsel, P.A.G.M. de Smet, N. van Klei en A.C. van Grootheest

Nederlands farmaceutisch onderzoek in de internationale literatuur 158, 162, 166

Richtlijnen voor kopij zijn beschikbaar op www.pw.nl of op te vragen bij redactie@pw.nl

Colofon

Redactieraad PW Wetenschappelijk Platform

Voorzitter: Dr. Eric N. van Roon, Apotheek Zorggroep Noorderbreedte, Leeuwarden / Apotheek Ziekenhuis De Tjongerschans, Heerenveen

Vice-voorzitter: Prof. dr. Maarten J. Postma, Sociale Farmacie, Farmaco-epidemiologie & Farmacotherapie, Rijksuniversiteit Groningen

Leden: Dr. Marcel L. Bouvy, SIR Institute for Pharmacy Practice and Policy, Leiden / Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universiteit Utrecht; Dr. Wilma Denneboom, Apotheek Meindersma, Deventer / Centre for Quality of Care Research, UMC St Radboud, Nijmegen; Prof. dr. Toine C.G. Egberts, Apotheek UMC Utrecht / Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universiteit Utrecht; Dr. Marten Heeringa, NV Organon, Oss; Dr. Jos G.W. Kosterink, Klinische Farmacie en Apotheek, UMC Groningen; Drs. Anne J. Leendertse, Apotheek UMC Utrecht / Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universiteit Utrecht; Dr. F.J. van de Vaart, WINAp, Den Haag; Dr. Ada G.G. Stuurman-Bieze, Apotheek Marknesse, Marknesse / Stichting Health Base, Houten; Dr. Suzanne Vink-Hermeling, OctoPlus NV, Leiden
Toegevoegde leden: Niels J.C.P.M. van Haarlem, hoofdredacteur; Ir. Arjan K.S. Polderman, redacteur / secretaris